

AUTORUL ROMÂN PE SCENĂ

Încă de la apariția sa, în 1990, revista **Teatrul azi** a inițiat o amplă discuție asupra dramaturgiei românești, evenimentele din decembrie '89, ruperea de comunism și cursul ireversibil spre democrație impunând în mod evident o reconsiderare și o reeșezare a valorilor ei reale, multă vreme denaturate. Desfășurată pe parcursul mai multor numere ale revistei, ancheta **Cum privește critica literară dramaturgia română** n-a avut un alt scop și s-a bucurat de multe răspunsuri pertinente, venind în special de la criticii tineri.

Rubrici permanente ale revistei, între care **Cronica dramatică**, **Ce se întâmplă**

în teatre!, **Ce (mai) e de făcut!**, dădeau și ele seama, mai mult sau mai puțin, și de starea dramaturgiei românești pe scenele teatrelor, ba chiar și la radio și la televiziune. În ultima vreme, discuțiile în jurul chestiunii cunosc o intensitate sporită, atât în presa scrisă cât și la radio și televiziune (vezi emisiunile **Gong** și **Simpozion**), pozițiile tinzând chiar să se «radicalizeze». Simplificând lucrurile, teatrele se plîng că n-au ce juca din dramaturgia românească, în special din cea actuală, afișată cum e, în vreme ce dramaturgia se plîng, la rândul lor, că nu sînt jocați, deși au piese care ar rezista cel puțin comparației cu o serie de piese străine.

Care este adevărul? Cita dreptate au teatrele și cită dreptate au dramaturgii?

A ajuns într-adevăr dramaturgia românească o «cenușărească» pe scenele din România? Care este condiția sa actuală, reală, pe scenele țării? Și, dacă ea este nesatisfăcătoare, ce-ar fi de făcut? Punînd în dezbatere toate aceste probleme nu așteptăm, desigur, «soluții» infailibile, ci o abordare a lor cu toată franchețea, atît de către dramaturgi, cît și de către regizori și directori de teatre. Paginile revistei le stau, ca și pînă acum, la dispoziție. Iar răspunsurile sperăm să nu întîrzie, ajutîndu-ne să știm unde ne aflăm și ce-ar trebui poate să se schimbe în chiar felul de a privi soarta dramaturgiei românești.

■ RED.

DUMITRU SOLOMON:

foto: dan vatamaniuc

Dramaturgia noastră e sublimă dar...

reprezentanții ei cei mai buni, altfel spus, cei mai bine cotați în birourile de la C.C. și C.S. (Casa Scintei). Repertoriile se umpleau pînă la și peste 80% (niciodată pînă la refuz) și piesele dramaturgiei naționale, iar teatrele care nu reușeau să-și facă planul (sau plinul) erau admonestate, urecheate, scuturate pentru lipsă de patriotism.

După decembrie 1989 lipsa de patriotism a teatrelor s-a adevărit cu asupra de măsură, dramaturgia românească nereușind să acopere nici măcar cele 20 de procente rezervate în trecut dramaturgiei străine. Dramaturgii naționali au fost pur și simplu ignorați, dacă nu chiar gonliți din repertoriu (de unde și constituirea grupului **Dragon** — «dramaturgi gonliți»). Directori de teatre și regizori cu autoritate și-au proclamat crezul repertorial cîstînd în aceea că nu vor juca piese românești (toate fiind compromise), ci numai piese străine care înainte n-au putut fi jucate. Așa au (re)apărut în repertoriul Ionescu, Mrožek, Havel, Bulgakov, Erdman, precum și Galin, Gorn, Radzinski, Razumovskaia, dar și Feydeau, Foissy, Polret. Și încă niște autori, ale căror nume fie nu contează, fie nu reușesc eu să le țin minte. Dramaturgii români în viață au declanșat proteste în presă, la radio și la televiziune (ceialți, care nu sînt în viață, stau liniștiți în Paradisul lor). Căci, dacă acceptăm punctul de vedere al unor critici literari — că dramaturgia românească nu a existat și nu există —, trebuie să acceptăm și faptul că dramaturgi români totuși există, dovadă că protestează, că pot fi auziți la radio și văzuți la televizor sau la unele premiere de teatru (în sală!). Dar pe scenă de ce nu-și găsesc locul dramaturgii români! Sau și-l găsesc! Dacă ar fi să judec după unele articole și intervenții orale, precum și după majoritatea copleșitoare a afișelor teatrale post-comuniste (și — de ce nu! — după cei 230 de lei pe care ar fi trebuit să-l iau acum cîteva

luni de la Fondul literar ca «drepturi de folosință» din teatre, dacă nu mi s-ar fi reținut suma în contul mizerabilei datorii de 7 000 de lei, incomparabilă cu superbele datorii de sute de mii, nerambursate și nerambursabile ale unor contrații), dramaturgia românească nu se joacă. Dacă ar fi să judec însă după o listă (incompletă) pe care o am în față și care, departe de statisticile triumfale purtate ani în șir de Tamara Dobrin între C.C. și C.S. tur-retur, conține totuși un număr deloc neglijabil de autori și piese, dramaturgia românească se joacă. Dar ce autori și ce piese naționale s-au jucat și se joacă după decembrie 1989! V. Alecsandri: *lașii în carnaval* la Teatrul Național din Cluj; *Chirița* la Teatrul Național din Iași; *Patrihojii* la Teatrul Național din București; I.L. Caragiale: *O noapte furtunoasă* la Teatrul Național din Timișoara și la Teatrul Dramatic din Brașov; *D-ale carnavalului* la Teatrul Național din Timișoara; *O scrisoare pierdută* la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț; *Conu Leonida* față cu reacțiunea la Televiziune, un spectacol la Teatrul vedetelor, un spectacol la Casandra; L. Blaga: *Avram Iancu* și *Cruciada copiilor* la Teatrul Național din București; *Ivanca* la Teatrul din Oradea; Tudor Mușatescu: *...Escu și Sosesc de la Paris* la Televiziune; G. Kirilșescu: *Gaițele* la Casandra; I. Luca: *Morișca* la Teatrul Național din București; L. Rebreanu: *Plicul* la Teatrul Bacovia; F. Aderca: *Muzică de balet* la Teatrul Național din Craiova; *Țiganiada* la Teatrul «Creangă»; B. Fundoianu: *Ospățul lui Baltazar* la Teatrul «Nottara»; M.R. Paraschivescu: *Păguboșii (Asta-i ciudat!)* la Teatrul «Nottara»; V.I. Popa: *Tache, Ianke și Cadîr* la Teatrul Dramatic din Bala Mare și la «Teatrul nostru»; *Dialoguri* Urmuz la Teatrul «Țândărlcă»; *Harap alb* la același teatru; I.D. Sîrbu: *Pragul albastru* la Teatrul Național din Craiova; G. Naum: *Insula* la Teatrul «Lucafașrul» din Iași; T. Popescu: *Dulcea ipocrizie a bărbatului ma-*